

AGENDAPUNT 6 memo stand van zaken OPZuid 2021-2027

Aan	Van	Datum
Comité van Toezicht OPZuid 2021-2027	Stimulus Programmamanagement	22 oktober 2023

Onderwerp

Stand van zaken OPZuid 2021-2027

Geachte leden,

In dit memo informeren wij u over de stand van zaken van het programma OPZuid 2021-2027. Wij blikken terug op goed verlopen eerste openstellingen in het najaar van 2022 en het voorjaar van 2023. In deze notie schetsen wij kort het verloop van de openstelling en blikken wij vooruit op de najaarsopenstelling in 2023.

OPZuid 2021-2027

Zuid-Nederland ontvangt ruim 109 miljoen euro van de Europese Unie om innovatie te stimuleren. Stimulus Programmamanagement heeft hiervoor met diverse andere partijen het OPZuid Programma 2021- 2027 opgesteld. Het doel hiervan is mkb'ers te stimuleren innovatieve projecten te starten op één of meer van de vijf maatschappelijke transities:

1. Energietransitie;
2. Klimaattransitie;
3. Grondstoffentransitie;
4. Landbouw- en voedingstransitie;
5. Gezondheidstransitie.

Zuid-Nederland zet met het OPZuid Programma in op slimme en groene innovaties die ten goede komen aan de vijf genoemde maatschappelijke transities. De urgentie binnen deze transities is groot en Zuid-Nederland beschikt over de juiste kennis en kunde om de (inter)nationale marktkansen binnen deze transities te verzilveren. Met dit OPZuid Programma gaan we daarbij op zoek naar projecten die maatschappelijke impact hebben, door innovatieve oplossingen binnen één of meerdere transities. Het doel is niet om de transities als zodanig te financieren, maar om gericht op te zoek gaan naar projecten met een innovatieve insteek en met uitzicht op (inter)nationale schaalbaarheid. Ook economische impact en ecosysteemontwikkeling is van belang. We zoeken innovaties die ontwikkeld en opgeschaald worden door spelers in Zuid-Nederland en die bijdragen aan versterking van de (inter)nationale concurrentie en exportpositie. Innovatieve oplossingen kunnen daarbij zowel technologisch als niet-technologisch van aard zijn. Daarbij geldt het mkb als voornaamste doelgroep van het programma en daarbinnen juist ook innovatieve nieuwkomers (start- en scale-ups).

Prioriteiten OPZuid

De Europese Unie heeft voor de programmaperiode tot en met 2027 een aantal ambities geformuleerd. Zuid-Nederland wil met dit EFRO Programma bijdragen aan een **slimmer** en een **groener** Europa. Binnen de systematiek die de Europese Commissie voor de programma's heeft ontworpen, kiest Zuid-Nederland voor een inzet op drie zogeheten specifieke doelstellingen:

1. Innovatiebevordering;
2. Innovatie van het opwekken van hernieuwbare energie;
3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen.

Indicatoren OPZuid

De projecten die gefinancierd worden onder prioriteit 1 moeten bijdragen aan de volgende output- en resultaatindicatoren:

Outputindicator	Mijlpaal (2024)	Streefwaarde in 2029	Beschikt t/m 30 juni 2023
Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein-, middelgroot, groot)	369 ondernemingen	1763 ondernemingen	72 ondernemingen
Ondernemingen ondersteund door subsidies	37 ondernemingen	368 ondernemingen	55 ondernemingen
Ondernemingen met niet-financiële steun	332 ondernemingen	1395 ondernemingen	17
Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties	2 ondernemingen	188 ondernemingen	34
Interregionale investeringen voor innovatie in EU-projecten	€4.000.000	€40.000.000	0,-

Resultaatindicator	Streefwaarde in 2029	Beschikt t/m 30 juni 2023
Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies; financieringsinstrumenten)	€ 73.644.139	0,-
Kleine en middelgrote ondernemingen (mkb) die product- of procesinnovaties introduceren	579 ondernemingen	0 ondernemingen
MKB die intern innoveren	294 ondernemingen	0 ondernemingen

De projecten die gefinancierd worden onder prioriteit 2 moeten bijdragen aan de volgende output- en resultaatindicatoren:

Outputindicator	Mijlpaal (2024)	Streefwaarde in 2029	Beschikt t/m 30 juni 2023
Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein-, middelgroot, groot)	94 ondernemingen	397 ondernemingen	18 ondernemingen
Ondernemingen ondersteund door subsidies	12 ondernemingen	116 ondernemingen	18 ondernemingen
Ondernemingen met niet-financiële steun	82 ondernemingen	281 ondernemingen	0 ondernemingen
Bijkomende productiecapaciteit voor hernieuwbare energie (waarvan: elektriciteit; thermisch)	2 MW	27 MW	51.501 MW
Ondersteunde hernieuwbare-	1 hernieuwbare energiegemeenschappen	6 hernieuwbare energiegemeenschappen	0 hernieuwbare energiegemeenschappen

energiegemeenschappen			
Digitale beheerssystemen voor slimme energiesystemen	1 systeemcomponenten	11 systeemcomponenten	0 systeem componenten
Oplossingen voor elektriciteitsopslag	1 MWh	10 MWh	6224 MWh

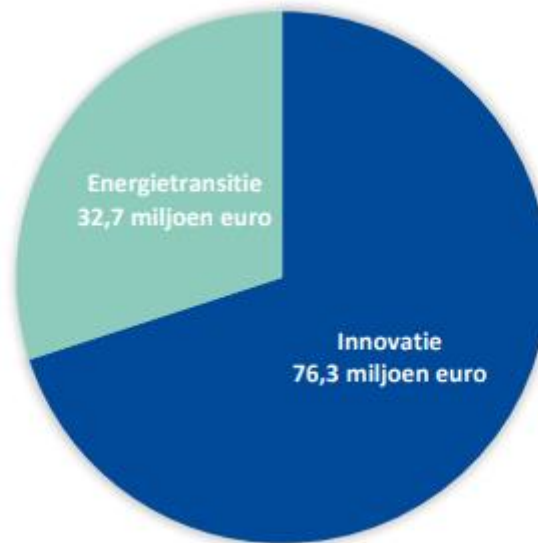
Resultaatindicator	Streefwaarde in 2029	Beschikt t/m 30 juni 2023
Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies; financieringsinstrumenten)	€15.780.887	€ 0,-
Kleine en middelgrote ondernemingen (mkb) die product- of procesinnovaties introduceren	116 ondernemingen	0
Extra operationeel vermogen geïnstalleerd voor hernieuwbare energie	27 MW	0 MW
Oplossingen voor elektriciteitsopslag (in MWh)	11	0
Gebruikers die zijn aangesloten op slimme energiesystemen	1499	0
Uitrol van projecten voor slimme energiesystemen	10	0

Stand van zaken 2 oktober 2023: op peildatum 30 juni 2023 (rapportage naar de EC) waren er 21 projecten verleend. In de beschikkingen worden alleen de outputindicatoren meegenomen. De resultaatindicatoren worden bij de vaststelling pas vastgelegd.

In het volgende Comité van Toezicht zullen wij u nader informeren over de voortgang van de realisatie per indicator. Tevens informeert Stimulus (potentiële) aanvragers over de indicatoren middels het [indicatorenfiche](#) op onze website.

Programmabudget

Het door de Europese Commissie beschikbaar gestelde programmabudget van OPZuid 2021-2027 is 109 miljoen euro. Dit is als volgt verdeeld over de prioriteiten 1 (innovatie) en 2 (energie):

Daarnaast omvat de Rijksbijdrage aan het programma ruim 19 miljoen euro. Het budget van de Europese Unie is bedoeld als katalysator van regionale investeringen in innovatie en hernieuwbare energie. Dit betekent dat de subsidie een bijdrage is voor een deel van de projectkosten. De Europese bijdrage aan projecten is gemiddeld 35% van de (in aanmerking komende) kosten en nooit meer dan nodig is voor de uitvoering. De hoogte van de EU-bijdrage is daarnaast afhankelijk van regels voor staatssteun. Daarnaast is er per openstelling mogelijk een (extra) bijdrage vanuit het Rijk en / of de zuidelijke provincies te krijgen. Het overige deel van de financiering moet door de aanvragers zelf worden gedragen. De details (cofinancieringspercentage, maximum budget en dergelijke) worden per openstelling vastgesteld en gecommuniceerd door Stimulus Programmamanagement.

Stand van zaken 2 oktober 2023: op dit moment zijn er 22 projecten verleend. In onderstaande terugblik op de eerste openstelling informeren wij u over de aangevraagde subsidie per prioriteit.

Najaar 2022

Op 4 november 2022 om 17:00 uur sloot de eerste openstelling van het OPZuid 2021 – 2027. Er zijn 48 projectaanvragen ingediend. In totaal is hiermee bijna 44 miljoen euro aan subsidie aangevraagd, waarvan EFRO € 33.848.128,74 en € 12.119.544,92 aan provinciale cofinanciering. De vijf afzonderlijke Adviescommissie-bijeenkomsten hebben tot 23¹ positieve adviezen geleid, met een totaal gevraagd subsidiebedrag van € 16.717.602,03 aan EFRO bijdrage. Per transitie vertaalt zich dit in de volgende cijfers:

¹ Eén project heeft zich vrijwillig teruggetrokken, ondanks een positief advies.

Thema	Aantal	Aangevraagd EFRO + cofi	Aantal verleend	Verleend EFRO	Verleend COFI
Landbouw	11	9.357.142,40	5	2.838.314,56	765.165,38
Klimaat	5	6.088.819,01	4	3.498.313,40	1.078.571,00
Gezondheid	9	9.426.281,14	6	4.969.719,42	2.128.974,33
Grondstoffen	8	6.176.512,33	1	491.601,75	210.686,46
Energie	15	12.805.911,06	6	4.405.201,20	1.232.847,61
Totaal	48	43.854.665,94	22	16.203.150,33	5.416.244,78

Conclusie najaar 2022: van de beoogde 6 miljoen EFRO per transitie (30 miljoen EFRO in totaal) is iets meer dan de helft verleend.

Voorjaar 2023

In de subsidieregeling zijn de volgende bedragen gepubliceerd voor het voor- en najaar:

Thema	EFRO voorjaar 2023	EFRO / Rijk najaar 2023	EFRO totaal 2023
Landbouw en voeding	€ 4.600.000	€ 6.100.000	€ 10.700.000,-
Klimaat	€ 4.300.000	€ 5.800.000	€ 10.100.000,-
Gezondheid	€ 3.500.000	€ 5.100.000	€ 8.600.000,-
Grondstoffen	€ 5.800.000	€ 7.300.000	€ 13.100.000,-
Energie	€ 3.850.000	€ 5.350.000	€ 9.200.000,-
Totaal	€ 22.050.000	€ 29.650.000	€ 51.700.000

Stimulus on the Road

Ter voorbereiding op de openstelling in het voorjaar (sluiting 26 mei 2023) heeft Stimulus Programmamanagement op 4, 12 en 13 april 2023 in iedere provincie een bijeenkomst georganiseerd om potentiële aanvragers te informeren over het programma en de thema's voor de voorjaarsopenstelling. Deze bijeenkomsten waren druk bezocht.

Aanvragen call 2 (sluiting 26 mei 2023)

Op 26 mei om 17:00 uur sloot de tweede openstelling van het OPZuid 2021 – 2027. Er zijn 29 projectaanvragen ingediend. In totaal is hiermee meer dan 27 miljoen euro aan subsidie aangevraagd, waarvan EFRO € 19.706.137,69 en € 7.427.263,61 aan provinciale cofinanciering. Hieronder ziet u een overzicht van het aantal aangevraagde projecten per transitie:

Thema	Aantal	Aangevraagd EFRO + cofinanciering
Landbouw	10	€ 9.640.749,77,-
Klimaat	0	€ 0,-
Gezondheid	6	€ 5.461.117,26,-
Grondstoffen	9	€ 8.320.028,13,-
Energie	4	€ 3.711.506,14,-
Totaal	29	€ 27.133.401,30,-

Binnen het thema 'Landbouw en Voeding' zijn de meeste aanvragen ontvangen (10 aanvragen). Deze transitie is overvraagd (dat wil zeggen dat meer subsidie aangevraagd is, dan beschikbaar was). De transities 'Gezondheid' is tevens overvraagd. Indien al deze projecten een positief advies hadden ontvangen, diende er gerankt te worden op basis van het aantal punten behaald.

Binnen de transities 'Energie' en 'Grondstoffen' werd minder subsidie aangevraagd dan dat er beschikbaar was. Hier was dus op voorhand al duidelijk dat er geen ranking plaats zou vinden. Binnen de klimaattransitie heeft geen enkel project ingediend.

Gelet op het aantal ingediende projecten lijkt de uitputting van het programmabudget achter te blijven bij de verwachting.

Volledigheidstoets

De eerste stap in het beoordelingsproces was de toets op volledigheid en de beoordeling op de weigeringsgronden die in de regeling worden benoemd. Stimulus heeft deze toets in de dagen na de sluiting direct uitgevoerd. Daarbij ging het bijvoorbeeld om de beoordeling of sprake is van ten minste twee samenwerkingspartners. Alle aanvragen zijn als volledig beoordeeld en zijn, voorzien van een door Stimulus Programmamanagement opgesteld memo, voorgelegd aan de Adviescommissie OPZuid 2021-2027.

Adviescommissie

In juli 2023 (respectievelijk Energie en Gezondheid) en september 2023 (respectievelijk Grondstoffen en Landbouw en Voeding) vond per transitie een vergadering plaats van de Adviescommissie OPZuid 2021-2027, waarbij de volledige aanvragen besproken en beoordeeld werden. Het minimum aantal punten dat een project moet scoren op de vijf landelijk vastgestelde verdeelcriteria, bedraagt 70 punten.

Vervolgens wordt - indien het subsidieplafond overschreven is - van boven naar beneden bekeken welke projecten binnen het beschikbare subsidieplafond vallen. Indien meer projecten aan de criteria voldoen dan dat er subsidie beschikbaar is, wordt er gerankt op basis van de totaalscore van elk project. De Adviescommissie brengt vervolgens advies uit aan de Beheerautoriteit OPZuid 2021-2027. Per medio september hebben aanvragers kunnen navragen bij Stimulus Programmamanagement hoe ze zijn beoordeeld.

Op het moment van schrijven zijn de laatste Adviescommissies nét achter de rug. De vier afzonderlijke bijeenkomsten hebben tot 16 positieve adviezen geleid, met een totaal gevraagd subsidiebedrag van € 10.677.854,61 aan EFRO.

Per transitie vertaalt zich dit in de volgende cijfers:

Thema	Aantal positieve adviezen t.o.v. aantal ingediend	(voorlopig)* ² goedgekeurd EFRO
Landbouw en Voeding	6 (van de 10)	€ 4.481.741,91
Klimaat	0	€ 0,-
Gezondheid	2 (van de 6)	€ 1.124.060,36
Grondstoffen	6 (van de 9)	€ 3.533.648,07
Energie	2 (van de 4)	€ 1.538.404,27
Totaal	16	€ 10.677.854,61

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat meer dan de helft van het aangevraagde budget door de Adviescommissie is voorzien van een positief advies. Bij géén van de transities hoefde er uiteindelijk gerankt te worden.

Voor de projecten met een negatief advies zal Stimulus Programmamanagement per project de feedback vanuit de Adviescommissie doornemen en samen met de projectaanvragers kijken of, op basis van het advies van de Adviescommissie, het project nader opgewerkt kan worden om alsnog de drempel te bereiken in een eventuele nieuwe openstelling.

Financieel-technische toets

De derde stap in het beoordelingsproces is de financieel-technische toets. Dit houdt in dat aanvragers van projecten met een positief advies, financieel-technische vragen ontvangen over het project. Dit, om te beoordelen of het project past binnen de juridische kaders van EFRO. Daarbij kunt u bijvoorbeeld denken aan vragen over staatssteun en over een verduidelijking van begrotingsposten. De vragen zullen uitgezet worden zodra het verslag van de Adviescommissie definitief is. Voor de projecten binnen de transities “Energie” en “Gezondheid” is dit reeds gebeurd. Voor de overige twee transities verwachten wij de vragen op korte termijn uit te kunnen zetten.

Wanneer alle vragen naar tevredenheid zijn beantwoord, wordt de financieel-technische toets afgerond en kan de subsidie worden toegekend in de vorm van een verleningsbeschikking. Stimulus zal tevens een startgesprek met het consortium inplannen om de wet- en regelgeving door te nemen en nader kennis te maken. Stimulus streeft ernaar om vóór de kerstvakantie alle positieve beschikkingen te hebben verstuurd. De afwijzingen zullen uiterlijk begin oktober worden verzonden.

De financiële beoordelingen lopen nog, maar met de beoordelingen van de Adviescommissie OPZuid 2021-2027 is de verwachting dat € 10.677.854,61 EFRO zal worden verleend van de € 19.706.137,69 beschikbare EFRO voor deze call. Daarmee blijft er ruim negen miljoen euro over.

² Pas na de financieel technische toets (FTT) is het definitieve subsidiebedrag bekend.

In totaal dient er in 2023 een bedrag van € 51.700.000,- EFRO en Rijksbijdrage verleend te worden. Door de eerste openstelling van 2023 is het dus niet meer haalbaar om het totale plafond te verlenen, zoals dat gepland was³.

Uit gesprekken met vertegenwoordigers uit het veld blijkt dat aanvragers een grote keuze aan subsidieprogramma's hebben, waarbij OPZuid niet altijd de voorkeur geniet. Een argument is dat de thema's te specifiek zijn er weinig ruimte geboden wordt voor crossovers tussen transitie. Een ander argument is het relatief lage totale subsidiebedrag van 1 miljoen EFRO dat bij de eerste openstellingen in 2022 en 2023 is gehanteerd.

Vooruitblik openstelling najaar 2023

Op 2 oktober opent de derde openstelling binnen deze programmaperiode. De sluiting van de openstelling is 17 november om 17.00 uur. Vanaf dat moment zullen wij de hiervoor beschreven processtappen opnieuw doorlopen voor de nieuwe aanvragen. In januari 2024 zullen de Adviescommissies plaatsvinden.

In de voorbereiding op deze openstelling hebben wij op 14, 18 en 19 september jl. wederom in iedere provincie een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd. In totaal waren er meer dan 200 aanmeldingen voor deze drie bijeenkomsten. Tijdens de sessies hebben wij potentiële aanvragers, net als bij vorige edities, opgeroepen om hun idee kort op papier te zetten (ook wel "oriëntatieformulier" genoemd). Dit formulier vormt voor ons de basis om een verkennend gesprek aan te gaan. Wij merken dat sinds de vakantieperiode het aantal aanvragen voor informatie / gesprekken weer toeneemt en dat er meer vragen uit de markt komen dan bij de openstelling in het voorjaar. Wij zullen in de periode tot en met 17 november inspanssen om zoveel mogelijk goede aanvragen binnen te krijgen.

³ Tenzij er voor wordt gekozen om na de beoordeling van de adviescommissie, de subsidieplafonds te verhogen voordat de tweede openstelling van 2023 open gaat.